

УДК 327.8:070.15(470)

DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2026.94.2.58>

РОСІЙСЬКА НАРАТИВНА ЕКСПАНСІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ГЕОПОЛІТИЧНОГО ВПЛИВУ

Петренко С. В.,

науковий співробітник науково-організаційного центру

Національної академія Служби безпеки України

ORCID: 0000-0003-1219-2401

e-mail: sveta.iris.av@gmail.com

Петренко С.В. Російська наративна експансія як інструмент геополітичного впливу.

У статті досліджено російську наративну експансію як один із ключових інструментів геополітичного впливу в умовах сучасної гібридної війни. Обґрунтовано, що наративний вплив росії є не допоміжним елементом зовнішньої політики, а системною складовою стратегії підриву державної стійкості України, послаблення міжнародної підтримки української держави та трансформації зовнішнього інформаційного середовища у вигідному для агресора напрямі. Встановлено, що російська наративна експансія реалізується через цілеспрямоване конструювання інтерпретаційних моделей, які покликані делегітимізувати українську державність, дискредитувати суб'єктність України на міжнародній арені, нав'язати свою версію історичних подій та сформувати недовіру до українських інституцій, сектору безпеки й оборони, а також до партнерів України. Доведено, що ефективність такого впливу забезпечується поєднанням дезінформації, пропаганди, інформаційно-психологічних операцій, цифрового поширення повідомлень, псевдоекспертного супроводу та дипломатичного дискурсу. Особливу увагу приділено аналізу основних стратегічних наративів рф упродовж 2022–2025 рр., зокрема наративів про «зовнішнє управління» Україною, «нелегітимність» української влади, «неонацизм», «штучність української держави», «втому Заходу від України» та «неефективність міжнародної підтримки». З'ясовано, що наративна експансія має виразний геополітичний вимір, оскільки спрямовується не лише на внутрішню аудиторію росії або тимчасово окуповані території, а й на країни Заходу, держави Глобального Півдня, міжнародні організації та транснаціональний медійний простір. Обґрунтовано, що її стратегічна мета полягає у руйнуванні санкційної коаліції, послабленні міжнародної солідарності з Україною, нормалізації агресивної політики росії та створенні сприятливих умов для просування російських зовнішньополітичних інтересів. Акцентовано, що в умовах повномасштабної війни особливого значення набуває когнітивна безпека як складова національної безпеки, оскільки об'єктом ураження стають не лише канали комунікації, а й колективні уявлення, суспільна довіра, політична воля та національна ідентичність. Зроблено висновок, що протидія російській наративній експансії потребує розвитку системи стратегічних комунікацій, інституційної координації, міжнародної інформаційної взаємодії, посилення медіастійкості суспільства та формування цілісної національної моделі когнітивної безпеки.

Ключові слова: наративна експансія, стратегічні наративи, гібридна війна, інформаційно-психологічні операції, дезінформація, геополітичний вплив, когнітивна безпека, стратегічні комунікації, національна безпека, інформаційний вплив.

Petrenko S.V. Russian narrative expansion as a tool of geopolitical influence.

The article examines russian narrative expansion as a key instrument of geopolitical influence in the context of contemporary hybrid warfare. It is argued that the narrative influence of russia should be considered not as an auxiliary element of foreign policy, but as a integral component of a comprehensive strategy aimed at undermining Ukraine's state resilience, weakening international support, and reshaping the external information environment in favor of the aggressor.

It is demonstrated that russian narrative expansion is implemented through the intentional construction of meaning-making frameworks designed to delegitimize Ukrainian statehood, to discredit Ukraine's agency in the globe, to impose a reinterpretation of established narratives, and to generate distrust toward Ukrainian institutions, the security and defense sector, and Ukraine's international partners. The effectiveness of such influence is to be ensured by combining disinformation, propaganda, information and psychological operations, digital dissemination, pseudo-expert support, and diplomatic discourse.

Particular attention is paid to analyzing the key strategic narratives promoted by the Russia during 2022–2025, including narratives of Ukraine’s “external governance,” “illegitimacy” of Ukrainian authorities, “neo-Nazism,” “artificiality” of the Ukrainian state, “Western fatigue” with Ukraine, and “insufficient effectiveness” of international support. It is emphasized that narrative expansion is defined as geopolitical dimension, being directed not only at domestic Russian audience and temporarily occupied territories, but also at Western countries, states of the Global South, international organizations, and the transnational media space.

It is argued that the strategic objectives of such expansion are to undermine the sanctions coalition, to weaken international solidarity with Ukraine, to mainstream Russia’s aggressive policy, and to create favorable conditions for pursuing its foreign policy interests. It is emphasized that, in the context of full-scale war, cognitive security is to be regarded as a critical component of national security, and not only communication channels but also collective perceptions, public trust, political will, and national identity are to be targeted.

It is concluded that countering Russian narrative expansion requires establishing a comprehensive strategic communications system, strengthening institutional coordination, enhancing international information cooperation, reinforcing media resilience, and establishing an integrated national model of cognitive security.

Key words: narrative expansion, strategic narratives, hybrid warfare, information and psychological operations, disinformation, geopolitical influence, cognitive security, strategic communications, national security, information-based influence.

Постановка проблеми. У сучасних умовах повномасштабної війни та глобальної інформаційної турбулентності нарративний вимір конфлікту набуває значення одного з ключових факторів безпекового середовища. Росія використовує інформаційний простір як окремий театр стратегічного впливу, де об’єктом цілеспрямованого ураження стають суспільна свідомість, колективні уявлення, історична пам’ять, довіра до державних інститутів та міжнародна репутація України. У цьому контексті російська нарративна експансія постає як комплексний механізм геополітичного тиску, спрямований на трансформацію сприйняття війни, причин агресії, ролі України та характеру міжнародної підтримки [1, с. 145–149]. Її сутність полягає не лише у поширенні неправдивої інформації, а у системному нав’язуванні таких смислових конструкцій, які змінюють рамки інтерпретації подій і формують вигідну для Росії картину політичної реальності [2, с. 526–531]. За таких умов дослідження російської нарративної експансії виходить за межі суто медійного аналізу, оскільки пов’язується з проблемами національної безпеки, стратегічних комунікацій, міжнародної політики та державної стійкості. Особливої актуальності ця проблема набуває в умовах, коли інформаційний вплив використовується не епізодично, а як довготривалий інструмент підризу політичної суб’єктності держави, деморалізації суспільства і розмивання зовнішньої підтримки. Виникає потреба в цілісному осмисленні того, яким чином російські стратегічні нарративи функціонують у сучасному геополітичному просторі, які їх основні механізми, цілі та наслідки для України.

Мета статті полягає у визначенні сутності, структури та геополітичних функцій російської нарративної експансії в умовах сучасної гібридної війни, а також обґрунтування її впливу на систему національної безпеки України та окреслення основних напрямів протидії.

Стан опрацювання проблематики. У сучасній українській науковій літературі проблематика російської інформаційної агресії розглядається у кількох взаємопов’язаних напрямках. Частина досліджень зосереджена на характеристиці інформаційної війни як складової гібридного протиборства та визначенні її інструментів, форм і каналів реалізації. У цьому аспекті важливе значення мають праці, в яких розкриваються функції дезінформації, пропаганди, маніпуляції та психологічного впливу у структурі російської агресивної політики [3, с. 7–39]. Інший напрям досліджень пов’язаний з аналізом стратегічних комунікацій як інструменту агресивного впливу, так і національної протидії, зокрема з вивченням українського досвіду інформаційного спротиву в умовах повномасштабної війни [4, с. 59–72]. Також окрему групу праць становлять дослідження, присвячені інформаційній безпеці, правовим механізмам реагування на маніпулятивний вплив, інституційній координації та когнітивним аспектам забезпечення стійкості держави [5, с. 21–26]. Суттєвий внесок у розуміння логіки російських нарративів роблять праці, у яких аналізуються конкретні смислові конструкції російського дискурсу. Зокрема, П. Гай-Нижник досліджує тран-

сформацію нарративу «неонацизму» у публічній риторичі в. путіна як одного з ключових інструментів виправдання агресії та делегітимації української державності [6]. О. Аулін та О. Ауліна показують, що російські стратегічні комунікації мають високу адаптивність і здатні модифікуватися залежно від міжнародного контексту та цільової аудиторії [7, с. 350–369]. О. Близняк та К. Гуменна обґрунтовують, що росія системно використовує інформаційні інструменти для деморалізації українського суспільства, посилення недовіри до влади та формування фрагментованої картини реальності [1, с. 145–149]. Водночас Г. Красноступ акцентує увагу на необхідності правової та стратегічної відповіді на російське інформаційне маніпулювання як на один із найбільш динамічних викликів державній безпеці [8, с. 136–146].

Разом із тим у наявній літературі менше уваги приділено геополітичному виміру російської нарративної експансії як системного інструменту впливу на зовнішнє середовище. Значна частина досліджень концентрується на внутрішньоукраїнському аспекті інформаційної протидії або на загальному описі інформаційної війни, тоді як питання впливу російських нарративів на міжнародний дискурс, санкційну політику, сприйняття України в країнах Глобального Півдня та легітимацію російської зовнішньої політики потребують подальшого комплексного аналізу. Саме на подолання цієї фрагментарності спрямована дана стаття.

Виклад основного матеріалу. У сучасних безпекових колах нарратив дедалі частіше розглядається як не просто спосіб інтерпретації подій, а як інструмент конструювання політичної реальності. Наратив задає логіку пояснення подій, визначає ролі учасників конфлікту, формує причинно-наслідкові зв'язки і створює стійкі смислові рамки, через які аудиторія сприймає безпекові процеси. У цьому сенсі стратегічний наратив функціонує як механізм впливу на масову свідомість, міжнародний дискурс і політичні рішення, оскільки він не просто інформує, а задає бажаний кут бачення подій [2, с. 526–531]. Для держави, що веде агресивну політику, нарративний вимір стає способом переведення воєнної, дипломатичної та інформаційної активності в єдиний смисловий комплекс. Саме таку модель демонструє росія, для якої виробництво і поширення нарративів є складовою широкої стратегії гібридної війни. У межах цієї стратегії пропаганда, дезінформація, політична комунікація, культурна політика, дипломатичні заяви та медійні кампанії працюють як елементи одного впливового контуру [3, с. 40–78].

Важливо розмежувати поняття пропаганди, дезінформації та когнітивного впливу, оскільки саме їх поєднання формує основу російської нарративної експансії. Пропаганда орієнтується на довготривале нав'язування вигідних політичних уявлень і легітимацію певної системи цінностей. Дезінформація має більш ситуативний характер і пов'язана з умисним поширенням неправдивих або спотворених відомостей з метою введення в оману цільової аудиторії. Когнітивний вплив є ширшим феноменом, оскільки його об'єктом виступають не лише інформаційні повідомлення, а й механізми мислення, оцінювання та прийняття рішень. У такому контексті інформаційно-психологічні операції слід розглядати як інструмент цілеспрямованого впливу на емоційні, поведінкові та інтерпретаційні реакції аудиторії [5, с. 21–26]. Російська практика засвідчує, що ці інструменти поєднуються в єдину систему, де короткострокові хвилі дезінформації підкріплюють довгострокові пропагандистські нарративи, а ті, інтегруються у складні когнітивні операції, спрямовані на виснаження суспільної стійкості та руйнування довіри до держави.

Російська нарративна експансія щодо України має чітко виражену смислову структуру. Одним із її базових компонентів є делегітимація української державності. Йдеться про системне просування тез про «штучність» української держави, відсутність у неї історичної суб'єктності, «зовнішнє управління» та неспроможність до самостійного політичного розвитку. Такі повідомлення формують негативний образ України, створюють у міжнародній аудиторії враження про нібито обмежену самостійність української держави, що надалі використовується для виправдання російського втручання [4, с. 59–72]. Іншим важливим блоком є інтерпретація історії, у межах якого росія намагається нав'язати власне бачення спільної історії, заперечити існування української політичної нації та представити війну як «внутрішній конфлікт» або «виправлення історичної помилки». Саме в цьому контексті активно використовується наратив «неонацизму», який виконує водночас кілька функцій: демонізує Україну, виправдовує агресію перед російською аудиторією, створює псевдоморальне підґрунтя для воєнних дій [6].

Окремим напрямом є дискредитація українського сектору безпеки і оборони. Російські нарративи системно просувають тези про нібито «неефективність» Збройних Сил України, «виснаження мобілізаційного ресурсу», «тотальну корупцію» у військово-політичному керівництві, «нездатність»

України до тривалого спротиву. Такі смислові конструкції мають подвійне призначення. Усередині України вони спрямовані на формування тривоги, зневіри та соціальної напруженості. На зовнішньому рівні вони створюють сумніви в доцільності подальшої військової допомоги Україні. Саме тому російська нарративна експансія майже ніколи не обмежується лише фактологічною неправдою. Її ефект досягається через повторюваність, емоційне забарвлення, часткове поєднання правдивих і фальшивих елементів, а також через адаптацію до інформаційних очікувань конкретної аудиторії.

Особливістю російської нарративної експансії є багатоканальність її поширення. Традиційні медіа залишаються важливим інструментом, однак у сучасних умовах провідну роль відіграє поєднання різних комунікаційних платформ. Йдеться про соціальні мережі, телеграм-канали, дипломатичні заяви, міжнародні публічні виступи, діяльність псевдоекспертних центрів, використання лояльних інфлюенсерів та мережевих структур, які імітують незалежну аналітику. За спостереженнями дослідників, сила такого впливу полягає не лише в масовості поширення, а у створенні ілюзії багатоджерельного підтвердження одного й того самого смислу [7, с. 350–369]. У результаті нарратив набуває вигляду нібито «самоочевидної» інтерпретації, хоча насправді є продуктом централізовано підтримуваної інформаційної конструкції. Цей механізм особливо ефективний у кризових умовах, коли аудиторія схильна шукати швидкі пояснення складних подій і менш критично ставиться до джерел інформації.

Кризові події відіграють ключову роль у посиленні російського когнітивного впливу. Будь-які загострення на фронті, масовані ракетні удари, затримки у міжнародній допомозі, внутрішньополітичні дискусії в Україні чи державах-партнерах негайно інтегруються у російські нарративні конструкції. У такому разі актуальна подія стає не самостійним об'єктом висвітлення, а приводом для відтворення вже наявних смислових схем: про нібито «невдачу українського проекту», «втому Заходу», «марність підтримки» або «невідворотність російської перемоги» [9, с. 165–177]. Це свідчить про високу адаптивність російських нарративів, які не прив'язані жорстко до одного сюжету, а здатні змінювати формулювання, зберігаючи стратегічну функцію. У 2022–2025 рр. така адаптивність проявилася особливо виразно: від початкових тез про «швидку капітуляцію України» і «визволення» до пізніших повідомлень про «затягування війни Заходом», «безперспективність санкцій» та «необхідність примусу України до переговорів». Зміна риторики при збереженні цілей підтверджує, що російська нарративна експансія є не набором випадкових повідомлень, а динамічною системою стратегічного впливу.

Геополітичний вимір нарративної експансії виявляється насамперед у спрямуванні впливу на міжнародний дискурс щодо України. Для росії принципово важливо не лише переконати власне населення, а й змінити зовнішнє сприйняття війни. Саме тому російські нарративи адресуються різним сегментам зовнішньої аудиторії з урахуванням їхніх політичних, історичних та ідеологічних особливостей. У державах Заходу акцент робиться на темах «втоми від війни», економічних втрат від санкцій, загрози ескалації та необхідності «реалістичного компромісу». У країнах Глобального Півдня використовуються інші смислові рамки: антиколоніальна риторика, критика «подвійних стандартів Заходу», спроба представити росію як альтернативний центр сили та захисника багатополярності [10, с. 8–12].

Особливе значення має використання нарративів як інструменту підризу санкційної коаліції. Санкції є не лише економічним, а й символічним механізмом міжнародної ізоляції агресора. Тому росія прагне послабити їхню легітимність через формування уявлення про їх «неефективність», «шкідливість для самих європейських суспільств», «несправедливість» або «втрату сенсу». У межах цієї логіки російська нарративна експансія спрямовується на політичні сили, медійні платформи та експертні середовища, готові транслювати скепсис щодо подальшого тиску на росію [8, с. 136–140]. У такий спосіб нарратив виконує геополітичну функцію: він не просто переконує, а створює смислове підґрунтя для конкретних політичних рішень, вигідних агресору. Саме тому аналіз російської нарративної експансії неможливо відривати від ширшого контексту міжнародної безпеки, дипломатичної боротьби та конкуренції за інтерпретацію війни у світовому інформаційному просторі.

Для системи національної безпеки України російська нарративна експансія створює багаторівневі загрози. Перший рівень пов'язаний із впливом на суспільну стійкість. Нарративи, спрямовані на посилення страху, втоми, недовіри, здатні послаблювати зв'язки у суспільстві, знижувати рівень довіри до інститутів і ускладнювати мобілізацію спільних зусиль [4, с. 59–62]. Другий рівень стосується національної ідентичності. Системне приниження української культурної суб'єктності та заперечення права України на окремий політичний розвиток становлять пряму загрозу

символічним основам державності [6]. Третій рівень охоплює сектор безпеки й оборони, оскільки інформаційно-психологічні операції можуть впливати на морально-психологічний стан військово-службовців, членів їх родин, цивільного населення у прифронтових регіонах та загальне відчуття стійкості держави.

У зв'язку з цим особливого значення набуває поняття когнітивної безпеки. Йдеться про такий вимір державної безпеки, у межах якого предметом захисту стають суспільні уявлення, механізми критичного мислення, інформаційна довіра, національна ідентичність та здатність суспільства до самостійної інтерпретації подій без нав'язаних ворожих смислових схем [5, с. 21–26]. У сучасних конфліктах контроль над територією дедалі частіше поєднується з боротьбою за контроль над інтерпретацією реальності. Саме тому успішність російських ПСО слід оцінювати не лише за кількістю поширених повідомлень або охопленням аудиторії, а за їх здатністю змінювати рамки суспільного сприйняття, послаблювати віру у власні інституції та формувати сприятливі умови для політичного тиску. У цьому сенсі протидія російській нарративній експансії має розглядатися як невід'ємна складова національної безпеки, а не як другорядне інформаційне завдання.

Ефективна протидія російській нарративній експансії потребує системного розвитку стратегічних комунікацій України. Йдеться не лише про оперативне спростування неправдивих повідомлень, а про формування власних послідовних стратегічних нарративів, які здатні зміцнювати довіру до держави та пояснювати міжнародній аудиторії українську позицію у чітких і переконливих смислових рамках [9, с. 165–170]. Важливим аспектом є інституційна координація, оскільки фрагментарність інформаційної політики знижує ефективність протидії. Система стратегічних комунікацій повинна об'єднувати державні інституції, сектор безпеки й оборони, дипломатичні представництва, аналітичні центри, громадянське суспільство та професійне медійне середовище. Саме така взаємодія дає змогу не лише реагувати на ворожі кампанії, а й випереджати їх.

Не менш важливим є міжнародний вимір протидії. Оскільки російська нарративна експансія має транснаціональний характер, ефективна відповідь також повинна виходити за межі національного інформаційного простору. Україна потребує активної інформаційної дипломатії, системної роботи з міжнародними медіа, цільовими аудиторіями в державах-партнерах та країнах Глобального Півдня, а також поглиблення співпраці з міжнародними структурами, що займаються питаннями дезінформації та інформаційної безпеки [10, с. 8–16]. При цьому особливої ваги набуває здатність адаптувати власні повідомлення до різних аудиторій без втрати базових принципів і смислів. Російський підхід демонструє високу гнучкість саме тому, що працює з локальними чутливостями. Українська інформаційна дипломатія повинна враховувати цей чинник і використовувати його для зміцнення міжнародної солідарності, правдивого пояснення природи війни та захисту принципів міжнародного права.

Водночас жодна система протидії не буде достатньо ефективною без розвитку суспільної медіастійкості. Йдеться про формування навичок критичного сприйняття інформації, розуміння механізмів маніпуляції, здатності відрізнити стратегічний нарратив від окремого новинного повідомлення та усвідомлення ролі інформації у структурі сучасної війни. У цьому контексті протидія російській нарративній експансії має поєднувати державні, освітні та громадянські механізми, оскільки стійкість суспільства неможливо забезпечити виключно адміністративними або технологічними заходами [8, с. 136–142]. Саме поєднання інституційної спроможності держави, професійної журналістики, зрілої медіакультури суспільства створює основу для довготривалої когнітивної безпеки. У стратегічній перспективі це означає необхідність формування національної моделі когнітивної безпеки, яка інтегрувала б правові, комунікаційні, освітні, технологічні та міжнародно-координаційні елементи.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що російська нарративна експансія є системним інструментом геополітичного впливу, який використовується РФ для підризу державної стійкості України, делегітимації її політичної суб'єктності, трансформації міжнародного дискурсу та послаблення зовнішньої підтримки української держави. Доведено, що її структура ґрунтується на поєднанні довготривалих стратегічних нарративів і ситуативних інформаційно-психологічних операцій, які адаптуються до змін безпекового середовища, кризових подій та специфіки цільових аудиторій. Обґрунтовано, що ключовими змістовими блоками російської нарративної експансії виступають делегітимація української державності, інтерпретація історії, дискредитація українських інститутів, нав'язування тез про «втому Заході» та «неефективність підтримки України». Встановлено, що геополітичний ефект такого впливу виявляється у спробах

росії зруйнувати санкційну коаліцію, нормалізувати власну агресивну політику, послабити міжнародну солідарність з Україною та зміцнити свої позиції у глобальному інформаційному просторі. З'ясовано, що в умовах сучасної війни об'єктом впливу стають не лише інформаційні потоки, а й колективні когнітивні установки, довіра, ідентичність та політична воля. Практичне значення дослідження полягає в обґрунтуванні необхідності розбудови цілісної системи стратегічних комунікацій, інституційної координації протидії ПСРО, розвитку інформаційної дипломатії та посилення медіастійкості суспільства. Перспективи подальших досліджень доцільно пов'язати з розробленням методик оцінювання ефективності ворожих наративів, вивченням особливостей їх впливу на різні зовнішні аудиторії та формуванням української національної моделі когнітивної безпеки в умовах довготривалої гібридної конфронтації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Близняк О.А., Гуменна К.М. Інструменти інформаційної війни росії проти України під час повномасштабного вторгнення 2022–2024 рр. *Політичне життя*. 2024. № 2. С. 145–149. DOI: <https://doi.org/10.31558/2519-2949-2024.2.19>.
2. Варга Т.М. Дезінформація та пропаганда як інструменти ведення гібридної війни росії проти України. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 6. С. 526–531. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.06.85>.
3. Худолій А.О. Інформаційна війна 2014–2022 рр.: монографія. Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2022. 208 с. DOI: <https://doi.org/10.25264/978-617-8041-16-8>.
4. Близняк О., Гуменна К. Український досвід протидії інформаційній війні росії в Україні в умовах повномасштабної війни. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2024. № 2(19). С. 59–72. DOI: <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2024.02.059.72>.
5. Казмірук Д. М. Інформаційна безпека як складова національної безпеки в умовах повномасштабної війни. *Політикус*. 2025. Вип. 1. С. 21–26. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2025-1.3>.
6. Гай-Нижник П. «Неонацизм» у публічній риторичі в. путіна: динаміка сенсових змін (2004 – початок 2022 рр.). *Політичні дослідження*. 2024. № 1(7). DOI: <https://doi.org/10.53317/2786-4774.2024-1.6>.
7. Аулін О., Ауліна О. Специфіка російських стратегічних комунікацій напередодні Саміту миру у Швейцарії. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського*. 2024. Вип. 71. С. 350–369. DOI: <https://doi.org/10.15407/пр.71.350>.
8. Красноступ Г.М. Нова стратегія інформаційної безпеки: правова відповідь на російське інформаційне маніпулювання та втручання. *Інформація і право*. 2025. № 2(53). С. 136–146. DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798-2025.2\(53\).334149](https://doi.org/10.37750/2616-6798-2025.2(53).334149).
9. Ворошилов О. Інформаційний спротив як напрям діяльності системи стратегічних комунікацій України в умовах російсько-української війни. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського*. 2024. Вип. 73. С. 165–177. DOI: <https://doi.org/10.15407/пр.73.165>.
10. Трофимов А. Вплив російської дезінформації на громадську думку у США щодо України в контексті російсько-української війни. *Журнал соціальних наук*. 2025. Т. 2, № 2. С. 8–26. DOI: <https://doi.org/10.25264/2786-9202/2.23-8-26>.

Дата першого надходження рукопису до видання: 18.03.2026

Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 23.04.2026

Дата публікації: 10.05.2026

© Петренко С.В., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0